Magdalena Andersson: Tal om försvarets framtid

Talare	Datum	Plats
Magdalena Andersson Partiledare	17 november 2025	Stockholm

När jag satt som ni gör nu;

I en föreläsningssal inte helt olik den här på Handelshögskolan några kvarter bort;

När 80-talet gick mot 90-tal;

Genomgick Europa den största förändringen på årtionden.

Muren föll. Folk blev fria.

Nya demokratier växte fram.

Ja, då fanns tro på en värld som för alltid skulle utvecklas i en fredlig och mer demokratisk riktning.

Att Ryssland gradvis skulle fortsätta reformeras, fortsätta demokratiseras och förbli en vänligt sinnad granne.

Så blev det inte.

Snart såg vi de tilltagande auktoritära tendenserna, nedmonteringen av demokratin;

Och de allt mer uttalade ryska maktambitionerna.

Med Ryssland aggressioner mot Georgien 2008 och Ukraina 2014;

Då utmanades både folkrätten och hela den europeiska säkerhetsordningen.

Liv spilldes. Förhoppningar grusades.

Med den fullskaliga ryska invasionen av Ukraina 2022 begravdes den europeiska säkerhetshetsordningen som vi kände den helt och hållet.

Nu tvingas vi förhålla oss till ett helt ofrånkomligt faktum.

Ryssland är och kommer att vara en antagonistisk granne under överskådlig tid.

En totalitär och imperialistisk stat som invaderar ett fredligt grannland;

Raserar städer, bombar civila, rövar bort barn.

Som samtidigt använder hybridkrigföring och destabilisering som vapen mot västvärlden.

Och som är berett att överträda gräns efter gräns i sina maktanspråk.

Det har omkullkastat hela den säkerhetspolitiska situationen i vår del av världen.

Sådan är den verklighet vi har att förhålla oss till.

Men det sker också andra stora och snabba förändringar som påverkar svensk och europeisk säkerhet.

Den världsordning som har byggts upp under 80 år efter andra världskriget;

Med internationella regler, internationella institutioner och domstolar;

Den förändras nu i grunden.

Med den nya amerikanska administrationens synsätt på internationellt samarbete och europeisk säkerhet tvingas vi förhålla oss till en ny verklighet.

En verklighet som kräver ett starkare samlat europeiskt försvarssamarbete.

Vi behöver dra nya slutsatser om vad som krävs av oss som samhälle för att klara av vår mest centrala uppgift:

Att hålla vårt land och vårt folk fritt och självständigt i en ny tid.

För en sak är säker.

I den tid vi lever i är ett starkt och effektivt svenskt folkförsvar avgörande för vår säkerhet.

Av svenska folket, för svenska folket.

Det ska vi bygga tillsammans.

***

Men låt oss börja med att konstatera var vi kommer ifrån.

Under 2000-talet och början av 10-talet monterades det militära och det civila försvaret ner i Sverige.

De tillfälliga förbättringarna i det säkerhetspolitiska läget tolkades som permanenta förändringar.

Vi kan konstatera;

Att det var en naiv och orealistisk analys.

Den ledde till en rad felbeslut.

Det gäller både socialdemokratiska och borgerliga regeringar.

Regementen lades ner. Försvarsutgifterna minskade.

Värnplikten avskaffades med tre rösters övervikt i riksdagen. Statsministern avfärdade försvaret som ett “särintresse”.

Det gick för långt. Och det var ett misstag.

Försvaret av vårt land försvagades på ett sådant sätt så att uppförsbacken till att åter rusta Sverige blev brant.

Och den här utvecklingen har inte bara påverkat det militära försvaret.

Hela samhällets motståndskraft har försvagats.

En naiv och oförsiktig syn på privatiseringar har lett till att centrala samhällsuppgifter har släppts till icke-fungerande marknader.

Ogenomtänkta avtal, uppsplittrad verksamhet och i vissa fall utländskt ägande av viktiga samhällsfunktioner har gjort Sverige onödigt sårbart.

I vissa fall direkt dysfunktionellt.

Det påverkar vår samlade motståndskraft när järnvägsunderhållet är privatiserat ner i minsta beståndsdel, när vi inte längre kontrollerar kritisk infrastruktur;

Eller när försörjningen av livsmedel och mediciner inte har samhällets och svenska folkets grundläggande behov i svåra lägen som utgångspunkt.

Det såg vi inte minst under pandemin.

Ett system utan marginaler, ett samhälle som är byggt för solsken;

Vittrar snabbt sönder när regnet faller.

Så låt mig vara glasklar när det gäller det militära och det civila försvaret.

Mitt besked är detta:

Aldrig igen.

Aldrig igen ska optimismen leda till en naivitet som varaktigt försämrar försvaret av Sverige.

Aldrig igen ska vi släppa kontrollen över viktiga funktioner för att vårt samhälle ska fungera.

Aldrig igen ska vi släppa blicken från det som är vår absolut mest grundläggande uppgift:

Att säkerställa att vi har ett starkt försvar av vår självständighet, varje medborgares frihet och vårt sätt att leva.

***

Det är viktigt att vi drar lärdomar av detta.

Det senaste decenniet har vi visat att Sverige har förmåga att byta riktning.

För precis som det är sant att vår totalförsvarsförmåga försämrades under 00-talet och 10-talet;

Så är det ett faktum att det inleddes en kursändring 2015 mot ett starkare totalförsvar.

Och åren därefter syntes resultat.

Genom en ny flygflottilj och flera nya regementen, varav ett på Gotland;

Genom återaktiverad värnplikt, nya brigader, nytt luftvärn, fler stridsflygsdivisioner och ubåtar.

Det har gjorts med bred enighet i Sveriges riksdag.

Det var också med bred samsyn i riksdagen som vi valde att gå med i försvarsalliansen Nato.

Det ger oss möjlighet att tillsammans med andra försvara vår självständighet – och våra allierades.

Men utvecklingen i omvärlden visar att det är uppenbart att Sverige behöver göra mer.

Vi har kvar att ta igen.

Vi måste ta ett större ansvar för vår egen försvarsförmåga.

Och det måste börja med en nykter analys av vilka förmågor Sverige behöver förstärka;

Vad det är vi behöver förbereda oss för.

Kriget i Ukraina har visat oss att det moderna krigshotet är komplext och mångfacetterat. Kanske mer än vad många tidigare har förutspått.

Utvecklingen går på ett sätt både framåt och bakåt.

Det är dels högteknologiska stridsmetoder.

Med drönarsvärmar, artificiell intelligens, och hybridattacker som är ämnade att slå ut centrala samhällsfunktioner.

Med hackerattacker mot hemsidor, journalsystem, elnät och annan kritisk infrastruktur.

Men den moderna krigföringen är också påfallande primitiv.

I leran i ukrainska Charkiv grävs fortfarande skyttegravar identiska med första världskrigets i franska Sommes.

Krig och väpnad konflikt är alltjämt en strid om territorium.

Vi behöver klara av båda. Både den avancerade och högteknologiska krigsföringen – och den gamla.

Därför behöver den upprustning som Sverige nu gör på bred front vara uthållig och systematisk.

Tillfälliga förbättringar i omvärlden får inte leda till permanenta neddragningar av vår motståndskraft.

Det går som bekant mycket snabbare att montera ner än att bygga upp.

I valet nästa år kommer jag att söka svenska folkets mandat för att som statsminister hålla den här kursen över flera generationer.

Ett femtioårigt åtagande för att bygga ett starkt svenskt folkförsvar – ett försvar av svenska folket, för svenska folket.

Det behöver vila på tre ben.

För det första.

Ett femtioårigt åtagande för ett starkt militärt försvar.

Den kursen som vi har slagit in på måste ligga fast.

Jag talar om en större armé, fler brigader, långt fler värnpliktiga som kallas in.

Jag talar om att Sverige ska stärka sitt eget territoriella försvar;

Men jag talar också om att Sverige ska vara en god allierad.

Det svenska Natomedlemskapet gör vårt land tryggare och säkrare, men det bygger på att var och en gör sin del av betinget.

Artikel 5 – om att ett väpnat angrepp mot en allierad är ett angrepp mot alla – är grunden för Natosamarbetet.

Men artikel 3 – om att varje land ska upprätthålla sin egen beredskap och sin egen förmåga att stå emot väpnade angrepp är lika förpliktigande;

Och en förutsättning för artikel 5.

Som det överlägset största landet i Norden har vi ett särskilt ansvar för försvaret av vår del av Europa och Nato.

Norden är vår trygga hamn. Med våra grannar har vi en stark gemenskap.

Och i stormiga tider i omvärlden behöver vi bygga det nordiska samarbetet, inte minst i försvarsfrågor, betydligt starkare.

Det är inte bara viktigt för våra länder. Det är viktigt för EU och för Nato.

Jag vill att Sverige ska visa ett tydligt ledarskap när det kommer till försvaret av Norden, Östersjön och Arktis.

Här kommer inte minst den svenska försvarsindustrin att spela en viktig roll. Den är på många sätt världsledande i dag.

Men för att kunna rusta i den takt vi behöver kommer industrin att behöva hitta nya sätt att arbeta på.

Här behöver politiken visa ett tydligare ledarskap. Jag vill se det närmaste samarbetet mellan näringslivet och staten sedan andra världskriget.

Politiken ska inte begränsa sig till att prata om skruvar och muttrar i den försvarspolitiska verktygslådan.

Jag vill att politiken tar ansvar för att fatta långsiktiga beslut, sätta tydliga spelregler och peka ut en riktning.

Samarbetet mellan stat och försvarsindustri kan bygga den sammanhållning och säkerhet som Sverige, Norden och resten av Nato kan ha stor nytta av.

***

För det andra.

Ett femtioårigt åtagande för att stärka det civila försvaret och hela samhällets motståndskraft.

Kriget i Ukraina har visat oss:

Att det är ett helt samhälle som ska klara de tuffaste av påfrestningar.

Ett lands samlade försvarsförmåga handlar om hela samhällets förmåga att mobilisera sig mot det yttre hotet.

En sjukvård som inte klarar av att beta av vårdköerna i fredstid kommer inte att stå pall för höjd beredskap eller krig.

Vägar och järnvägar som inte håller måttet en vanlig måndag i november, kommer inte att vara bärkraftiga i en förvärrad situation.

Och självklart kan vi inte ha en ordning där skolor eller andra samhällsviktiga verksamheter kan köpas upp och ägas av utländska antagonister.

Jag talar inte om några tidsbegränsade projekt, eller några enstaka beredskapslager som ska byggas.

Jag talar om att vi långsiktigt behöver bygga svensk välfärd och svensk infrastruktur starkare.

En stark sjukvård och välfärd är en starkare svensk försvarslinje.

Vägar som fungerar, tåg som går i tid, det är en starkare svensk försvarslinje.

Och därför är detta helt nödvändigt för ett starkare svenskt folkförsvar.

Vi behöver också ta tillbaka kontrollen över viktiga samhällsfunktioner.

Ett land som rustar sig starkare i en orolig omvärld kan inte släppa centrala samhällsuppgifter till aktörer som inte agerar för Sverige och svenska folkets bästa.

Jag menar att vi måste gå igenom sektor för sektor, område för område för att identifiera hur avregleringar, uppsplittrade avtal och utländskt ägande gör oss mer sårbara.

Och därefter göra något åt det. Skyndsamt.

Säkerhetsaspekten och motståndskraften behöver också bli en naturlig del av framtida upphandlingar och hur vi organiserar kritisk infrastruktur.

Det skulle inte bara stoppa läckaget av skattepengar som inte längre går till sina ändamål.

Det skulle öka vår motståndskraft. Och det stärker försvaret av riket.

Under överskådlig tid kan det därför inte ligga i nationens intresse att försvaga vårt civila försvar, rusta ner vår samlade motståndskraft, eller genomföra ogenomtänkta avregleringar.

Vi behöver därutöver säkerställa att näringslivet har en naturlig roll i totalförsvaret.

Här behöver behovet av en ny myndighet som kan följa och samordna näringslivets beredskapsplanering utredas;

Så att industrier och företag kan ha bättre beredskap i sina försörjningskedjor vet vad de har för uppgift och för ansvar;

För att stärka Sveriges motståndskraft.

***

För det tredje.

Ett femtioårigt åtagande för att stärka vår samhällsgemenskap och arbeta konfliktförebyggande.

Jag talar om konflikter inom och utom riket.

Sverige har historiskt varit en obeveklig röst för folkrätten och för internationell rättvisa.

Vi har, med vår utrikespolitiska trovärdighet, en viktig roll att spela för att verka för mer dialog och för förebyggande av internationella konflikter.

Det finns ingen motsättning mellan ett starkt folkförsvar och detta.

Tvärtom.

Under de tidsperioder när det svenska försvaret har varit som starkast, har också vår vilja att förhindra och lösa konflikter varit som starkast.

Det är en position jag vill att Sverige ska tillbaka till.

Men den förändrade verklighet vi lever i;

Den kräver att vi förbereder oss för andra hot.

Hot som kräver en annan vaksamhet och andra insatser från oss som medborgare.

Splittring inom riket riskerar att försvaga vår motståndskraft och urholka det svenska folkförsvaret.

Den hybridkrigföring som Ryssland och andra fientliga aktörer ägnar sig åt har som syfte att försvaga och splittra våra samhällen.

LVU-kampanjen är bara ett i raden av exempel på detta.

Och här får det inte finnas något som helst utrymme för naivitet.

Att främmande makt försöker att skapa, exploatera och öka konfliktnivån i våra samhällen är en fientlig handling.

Destabilisering är ett verktyg som antagonistiska stater och krafter använder sig av.

Här börjar motståndskraften med oss själva.

Vi blir en enkel måltavla när vi tillåter meningsskiljaktigheter att bli oöverstigliga konflikter.

När vi eldar på konflikter för konfliktens skull.

Populism, oavsett om den kommer från vänster eller höger, gör oss sårbara.

Ett värn mot politisk destabilisering är politisk samling.

Att sluta långsiktiga överenskommelser;

Att politiken präglas av pragmatiskt samarbete snarare än febrigt ordkrig och omöjliga låsningar;

Det borde vara en del av modern svensk försvars- och säkerhetspolitik.

Att avvisa populism, extremism och hets är en svensk försvarslinje.

Att vi organiserar oss i föreningslivet, i de frivilliga försvarsorganisationerna och är engagerade i samhällslivet är en svensk försvarslinje.

Ytterst handlar det om den viktigaste resursen för försvaret av ett land.

Vår lojalitet till varandra. Vår känsla av samhörighet. Vår samhällsgemenskap.

***

Och till er vill jag vara glasklar med detta:

Ett femtioårigt åtagande för att bygga upp ett starkt svenskt folkförsvar är en enorm uppgift.

Det kommer att ta stora resurser i anspråk. Annat kommer att behöva stå tillbaka.

Varje politiker som i det här läget lovar allt åt alla, eller som hävdar att det här inte kommer att kosta;

Är varken ansvarsfull eller ärlig med svenska folket.

Det kommer att kräva omprioriteringar av statens budget.

Och det kommer att kräva att de av oss som har höga inkomster kommer att få vara med och bidra lite mer till att försvara Sveriges självständighet.

Ett starkt svenskt folkförsvar kommer att ställa nya krav på oss som medborgare.

Fler kommer att göra värnplikten, fler kommer att kallas in på repövningar, fler kommer att krigsplaceras.

Fler kommer att behöva ta ansvar för sin egen beredskap.

Näringslivet kommer behöva arbeta på nya sätt och alla samhällsaktörer kommer att behöva samarbeta mer än tidigare.

Men det är värt det.

I det svenska folkdjupet finns det en bred enighet om att den viktigaste uppgiften är att bevara vårt lands självständighet och folkets frihet.

För detta är vi beredda att göra stora uppoffringar.

Med vapen i hand, om så krävs.

Ytterst med livet som insats.

Men vad vi försvarar – vad vi är beredda att ge allt för;

Det är inte bara ett geografiskt territorium – en plätt mark på den skandinaviska halvön.

Nej, vi försvarar en hel samhällsordning. Ett sätt att leva.

Svenska folket har under århundraden byggt det här landet till vad det är.

Vi har brukat skogen. Odlat jorden. Byggt maskiner.

Organiserat oss. Gått till valurnorna. Varit delaktiga samhällsmedborgare.

Med gemensamma insatser har vi format en rättsstat, med likhet inför lagen. Ett land byggt på plikt – och rätt.

Ett demokratiskt styrelseskick. Från parlamentarismen ut till föreningslivet i byar, socknar och städer.

Ett generellt välfärdssystem som omfördelar resurser och garanterar varje medborgare utbildning, sjukvård och omsorg genom hela livet.

Vi byggde ett hem och vi hjälptes åt att försvara det.

Det svenska samhället, det vi har skapat tillsammans, är det finaste vi har.

Det Sverige vi älskar;

Det är det vi försvarar.

***

Vänner,

Krig är ett onaturligt tillstånd.

Vi människor vill fred.

Vi vill lämna efter oss ett bättre land och en bättre värld till våra barn.

Vi plågas när vi ser hur andra lider.

Men i en värld som är hotfull och som kastar mörka skuggor också över vårt land;

Så kan vi inte vår längtan efter fred för alla förleda oss till att sänka vår vaksamhet eller sluta vakta vår självständighet.

Den värld vi lever i förutsätter att vi rustar upp det militära och det civila försvaret;

Att vi stärker vårt samhälles samlade motståndskraft.

Det kommer inte att göras över en natt. Det kommer bitvis att vara tufft.

Men det måste göras.

Om jag får svenska folkets förtroende att bilda regering efter nästa val kommer jag att lägga fast en ny försvarspolitisk doktrin;

Ett femtioårigt åtagande för att bygga ett starkt svenskt folkförsvar.

Tack för att ni har lyssnat.

Källa
Manuskript hämtat från socialdemokraterna.se (2025-11-19)

Taggar
Politiska tal, Socialdemokraterna

URI
https://www.svenskatal.se/tale/magdalena-andersson-tal-om-forsvarets-framtid